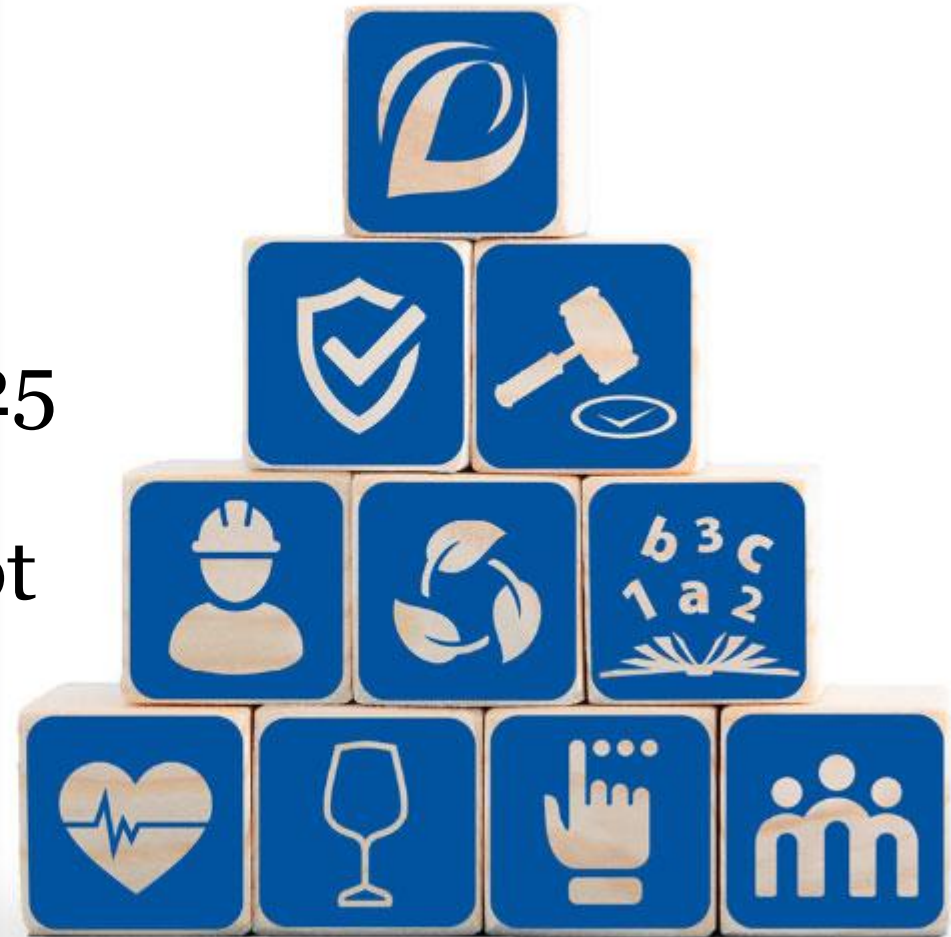

Keskustelutilaisuus valvontalain kehittämistarpeista 17.12.2025

- aluehallintovirastojen nostot

Yleisiä havaintoja laista ja sen toimeenpanosta

- Viranomaisvalvonnan tehtävänä on edistää ja varmistaa omavalvontaa sekä puuttua, kun omavalvonta ei toimi. **Omavalvontaa ei voi jättää tekemättä eikä sitä voi korvata viranomaisvalvonnalla.** On hyvä että valvontalaki korostaa tätä.
 - Hyvinvointialueiden resurssit ovat erittäin rajalliset, mikä on omiaan heikentämään myös omavalvonnan toimivuutta.
- **Omavalvonnalla ei voida korvata viranomaisvalvontaa, ja sen toimivuus on turvattava jatkossakin riittävillä resursseilla.**
- Valvontalaki on merkinnyt isoa muutosta sote-valvonnan sääntelyyn ja toimintatapoihin (mm. uusi käsitteistö), joiden jalkauttaminen käytännön tasolla vie paljon resursseja.
- Laki on ollut voimassa lähes kaksi vuotta. Huomioiden muutoksen laajuus ja vaikutus koko sote-kenttään, lain todellinen vaikuttavuus palveluiden laatuun ja turvallisuuteen tullaan näkemään vasta pitemmällä aikavälillä.
 - Toimivalla omavalvonnan riskienhallinnalla on myös ennaltaehkäisevä vaikutus, jota on vaikea mitata.

Lain soveltamisalaan ja käsitteisiin liittyviä kehittämistarpeita (1/2)

- Vastaanottokeskusten järjestämisvastuulla olevien terveyspalvelujen kuulumisen valvontalain soveltamisalaan ja rekisteröinnin piiriin on epäselvää.
 - Ennen valvontalain voimaantuloa katsottu, että vastaanottopalveluihin kuuluvat terveyspalvelut eivät edellytä terveydenhuollon lupaa, eikä avi valvo niitä kokonaisuutena. Epäselvää kuitenkin on, onko valvontalaki muuttanut tilannetta.
- Kunnan mahdollisuus tarjota sote-palveluja kuntalaisille ja sen rekisteröitymisvelvollisuus ei ole täysin yksiselitteinen asia.
 - Palvelujen maksullisuus / maksuttomuus.
 - Yhtiöittämisvelvoite ja suhde palveluntuottajuuteen
- Maksuttomien palveluiden rajautuminen valvontalain soveltamisen ulkopuolelle.
 - Onko aina perusteltua ja milloin kyse on tosiasiallisesti maksuttomasta palvelusta?

Lain soveltamisalaan ja käsitteisiin liittyviä kehittämistarpeita (2/2)

- **Palvelunjärjestäjän määritelmä**
 - Ei sisällä esim. kuntaa → Tulisi lisätä, jos katsotaan, että kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävän valvonta ja omavalvonnan edellyttämisen tulisi olla mahdollista.
- **Terveyspalvelun määritelmä**
 - Epäselvää, milloin pääasiassa sosiaalihuollon palvelua tuottavissa palveluyksiköissä edellytetään myös terveyspalvelun rekisteröintiä.
 - Edellytetäänkö, että terveyspalveluita tuottavat th-ammattihenkilöt (lain sanamuoto vs. HE:ssä todettu)?
- **Sosiaalipalvelun määritelmä**
 - Sidottu sosiaalihuoltolain 14 §:ään, mikä on rekisteröinnin näkökulmasta ongelmallista tilanteissa, joissa esim. lähihoitaja toimisi yrittäjänä osana sellaista sosiaalipalvelua, jota hän ei kuitenkaan yksinään voi tuottaa, eikä hän yksinään tuottaisi mitään muutakaan 14 §:n mukaista sosiaalipalvelua.
 - Mikäli katsotaan, että lähihoitajan pitäisi voida toimia myös sosiaalihuollossa tällaisissa tilanteissa yrittäjänä ja myydä työpanostaan, sääntelyä tulisi muuttaa.

Havaintoja rekisteröintimenettelystä

- Laki on parantanut yksityisten sote-palveluiden laatua ja asiakas- ja potilasturvallisuutta asettamalla uusia toiminnan minimiedellytyksiä (mm. toimijan yleinen luotettavuus ja kykenevyys turvata palvelutoiminnan jatkuvuus myös taloudellisesti).
- Hylkäävät rekisteröintipäätökset ja pidentyneet käsittelyajat ovat merkkejä siitä, että tuottajien perusedellytyksissä ja tietämyksessä on ollut merkittäviäkin puutteita. Viranomaisten on tullut varmistaa rekisteröinnin ja toiminnan perusedellytykset ennen rekisteröintiä.
- Yhtenäinen rekisteröintimenettely ja yhtenäiset vaatimukset kaikenkokoisille organisaatioille ovat osoittautuneet hallinnollisesti raskaiksi varsinkin pienille tuottajille (erit. yksityiset elinkeinonharjoittajat)
 - Rekisteröintien näkökulmasta kaikki vaadittavat tiedot eivät ole tarpeellisia.
 - Myös alihankintaketjujen rekisteröintivelvollisuus on luonut rekisteröinnin päällekkäisyyttä.
- Yksintoimivien palveluntuottajien tilapäissäätely on osoittautunut haasteelliseksi ja aiheuttanut valvontaviranomaisille lisätyötä (mm. rekisteriin vietyjen tietojen korjaukset).
- Sosiaalihuollon tukipalvelujen tuottajien nykyinen rekisteröintimenettely on raskasta ja epätarkoituksenmukaista toiminnan luonteeseen ja laajuuteen nähden.
- Valvontalain hallituksen esityksessä todettu palveluntuottajan ankara vastuu oikeiden tietojen ilmoittamisesta rekisteröinnin yhteydessä ei konkretisoidu säännöstasolla.

Rekisteröintiin liittyviä kehittämistarpeita (1/3)

- **Palveluntuottajan rekisteröinti**
 - **Potilasvakuutusvaatimuksen siirtäminen osaksi palveluyksikön, ei palveluntuottajuuden edellytyksiä.**
 - Palveluntuottajuus on mahdollista rekisteröidä myös ilman palveluyksikköä, eikä potilasvakuutusta ole mahdollista saada ennen toiminnan aloittamista.
 - **6 ja 7 §:n kattaman henkilöpiirin täsmentäminen**
 - Määräämisvallan käsite
 - 7 §:n 3 momentin mukaiset henkilöt
 - Kaupparekisteriin kuulumisen edellytykseksi niille palveluntuottajille, joiden elinkeinotoiminnanharjoittaminen edellyttää sinne kuulumista.
 - **Luotettavuusarviointi**
 - Palveluntuottajan rikostaustan selvittäminen ja arviointi lain tasolle
 - Taloudellisten edellytysten ulottaminen yksityisoikeudellisiin saataviin lain tasolla.
 - Ulkomaisten palveluntuottajien ja ulkomaalaisten henkilöiden luotettavuusarviointia tarpeen selventää
 - Valtion, hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin, HUS-yhtymän tai muun julkisyhteisön luotettavuusarviointi, jos ne eivät ole palveluntuottajia.
 - Julkisyhteisöt rajattu 6 ja 7 §:n soveltamisen ulkopuolelle vain toimiessaan palveluntuottajina.
 - Rikostuomioiden ja konkurssien lainvoimain puuttumisen merkitystä tarpeen täsmentää

Rekisteröintiin liittyviä kehittämistarpeita (2/3)

- Palveluyksikön rekisteröinti
 - **Palveluyksikön käsitettä tulisi tarkentaa ja palvelupisteen käsite määritellä laissa.**
 - Palveluyksikön käsite on epämääräinen ja käytännössä vaikeasti tulkittavissa.
 - Käsite ei kerro oleellista tietoa siitä, missä ja millaisessa toimintaympäristössä palveluita on tarkoitus todellisuudessa tuottaa.
 - Palvelutoiminnan rekisteröinti tulisi rakentaa konkreettisen palvelupisteen käsitteen ympärille.
 - Julkisten palveluntuottajien rekisteröinnissä-nykyisin hakijan itsensä määriteltävissä oleva laaja palveluyksikön käsite tulee aiheuttamaan merkittäviä haasteita ja epäyhtenäisiä rekisteröintejä valtakunnallisesti.
 - **Vastuuhenkilön asemaa ja edellytyksiä välttämätöntä täsmentää**
 - Palveluyksikön ja palveluiden vastuuhenkilöiden suhde
 - Vastuuhenkilön ja substanssilain mukaisen johtajan suhde
 - Kuinka monesta palveluyksiköstä yksi vastuuhenkilö voi lähtökohtaisesti vastata?
 - Palveluntuottajilta vaadittavien pakollisten palveluyksikön tietojen keventäminen (Palveluryhmittäin ja toiminnan koon mukaan. Huomioitava julkisen tietopalvelun luotettavuus)
 - Rikosrekisteriotteen esittämisvelvollisuuden laajentaminen (vrt. valvontalain 28 §)
 - **Aura-palvelualaluokitus ei palvele valvovaa viranomaista eikä palveluntuottajia, eikä perustu lainsäädäntöön, mikä on ongelmallista.**

Rekisteröintiin liittyviä kehittämistarpeita (3/3)

- Muita kehittämistarpeita
 - **Rekisteröintimenettelystä tarpeen säätää tarkemmin valvontalaissa**
 - Hallintolain yleiset menettelysäännökset eivät sovellu rekisteröintimenettelyyn parhaalla mahdollisella tavalla.
 - Olisi perusteltua säätää esim. hakemuksen tutkimatta jättämisestä, jos hakemusta ei täydennetä määräajassa sekä tavallisen/todisteellisen tiedoksiannon käyttämisestä.
 - **Ostopalvelujen, vuokratyövoiman ja hankitun työvoiman selkeytys rekisteröinneissä.**
 - Verottajan erilaiset tulkinnat ja ohjeet aiheuttavat ristiriitoja ja vaikeuksia sote-palvelujen rekisteröinnissä.
 - Palveluntuottajilla ei läheskään aina ole käsitystä siitä, mistä järjestelystä on tosiasiaa kyse.

Havaintoja omavalvonnasta

- Palveluntuottajan ohjaaminen omavalvontaan jo toiminnan rekisteröintivaiheessa toimii asiakas- ja potilasturvallisuutta edistävästi.
- Vahvasti luottamukseen perustuvaan rekisteröintimenettelyyn siirtyminen on siirtänyt aikaisempaa enemmän painetta ensisijaisesti järjestämisvastuullisen toteuttamalle valvonnalle.
- Hyvinvointialueiden omavalvonnassa kehitys ja sen vaikutukset palveluiden laatuun ja turvallisuuteen ovat olleet myönteisiä. Omavalvonnan toteuttamisessa on kuitenkin ollut havaittavissa alueellista vaihtelua ja tasoeroja
 - Esim. ostopalveluiden omavalvontaa on toteutettu laajemmin ja systemaattisemmin kuin oman palvelutuotannon valvontaa (erityisesti terveydenhuollon palvelut)
- Omavalvonnan tukeminen ja juurruttaminen osaksi organisaatioiden päivittäistä toimintaa on pitkä prosessi, jota on syytä jatkaa määrätietoisesti lainsäädännön kehittämis- ja muutostarpeista huolimatta.
 - Esim. omavalvontasuunnitelmaan kuvattun toiminnan käytännön merkitystä vahvistettava

Omavalvontaan liittyviä lain kehittämistarpeita

- Palvelunjärjestäjän omavalvonnan rakenteita tulisi vahvistaa lainsäädännössä
 - Valvontayksiköiden/valvonta-asiantuntijoiden asema organisaatiossa ja itsenäisyys
 - Riittävä toimivalta valvoa ostopalveluiden lisäksi omaa palvelutuotantoa
 - Riittävät omavalvonnan tiedonsaantioikeudet ja valvontaseuraamukset
- Tarpeen antaa asetus omavalvontaohjelman yleisestä sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta.
- Palveluyksikön käsite; liian laajoissa yksiköissä laadittu omavalvontasuunnitelma jää helposti liian ylätasolle eikä palvele lain tarkoitusta.
- Epäkohtailmoituksen ohjaaminen palvelunjärjestäjän/-tuottajan omavalvontaan ja siellä käsitteleminen pitäisi määrittää pykälätasolla.

Havaintoja viranomaisvalvonnasta

- Viranomaisvalvontaa koskevat säännökset ovat pääsääntöisesti toimivia ja riittäviä, mutta edellyttävät joiltakin osin täydentämistä ja täsmentämistä.
- Viranomaisvalvonnassa yhtenä haasteena on se, että sosiaalihuollossa sijaintihyvinvointialueella ei ole enää erillistä valvontavastuuta suhteessa yksityisiin palveluntuottajiin, ja palvelunjärjestäjiä voi olla useita.
 - Poikkeuksena LSL 79.2 §:n mukainen valvonta, joka kuitenkin vain rajatusti mahdollista.
 - Omavalvonnan kokonaiskuva ja yhteistyö
 - Asian selvittäminen viranomaisvalvonnassa voi olla käytännössä haastavaa.

Aluehallintovirasto

Viranomaisvalvontaan liittyviä lain kehittämistarpeita

- Valvontalain suhdetta ammattihenkilölain mukaiseen valvontaan tulisi täsmentää ottaen huomioon palvelutoiminnan kehitys ja yksityisyrittäjyyden lisääntyminen
- Hyvinvointialueen ja palveluntuottajan velvollisuudet ilmoittaa valvontaviranomaiselle epäkohdista ja vaaratilanteista (29 § ja 34 §) on epäselvä.
 - Sääntelyä tulisi täsmentää erityisesti sen osalta, edellytetäänkö 34 §:n mukaista ilmoitusta, vaikka asia olisi saatu korjattua omavalvonnan keinoin.
- Valvontalain suhdetta ja soveltamista kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvontaan tulee selkeyttää.
- Palveluntuottajan ja palveluyksikön rekisteristä poistamista koskevia 40 ja 41 §:ää sekä niiden suhdetta tarkennettava
 - Esim. palveluntuottajan rekisteristä poistamisen tulisi järeimpänä toimenpiteenä olla viimesijainen vaihtoehto, mutta sen edellytykset voivat täytyä palveluyksikön poistamista helpommin.

Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeudet

- Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeutta (45 §) tarpeen täydentää (esim. tuomioistuimilta ja konkurssiasiamiehen toimistolta pyydettävät tiedot luotettavuusarvioinnissa)
- Valvontaviranomaisen oikeutta ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä ammattihenkilöasioista palvelunjärjestäjän omavalvontaan tulee selkeyttää

Aluehallintovirasto

Kiitos!

